

Uitgangspunten en opmerkingen bij het nieuwe belastingsysteem

In dit document worden de uitgangspunten beschreven van het nieuwe systeem H4 en vergeleken met het huidige systeem IB2023. Ook zijn voorstellen voor de uitvoering en de verdere uitwerking opgenomen.

Versie d.d. 25-09-2023

1	Het nieuwe systeem vervangt de bestaande regelingen uit box 1 en box 3 van het huidige belastingen- en toeslagenstelsel (in het vervolg aangeduid met IB2023). Box 2 wordt niet behandeld.	
2	Het <u>gepresenteerde systeem is geldig voor burgers vanaf 18 jaar tot de AOW-leeftijd</u> . Een soortgelijk systeem kan met enkele aanpassingen worden opgezet voor burgers boven de AOW-leeftijd.	
3	In het nieuwe systeem vervallen alle harde toetsingsgrenzen , zoals deze in IB2023 gelden. Voorbeelden hiervan zijn de vermogenstoets bij de zorg- en huurtoeslag en de huurprijs bij de huurtoeslag. In de nieuwe huurtoeslag is voor de hogere huren een afbouwtraject opgenomen. Het is overigens mogelijk om de harde toetsingsgrenzen te handhaven zonder het nieuwe systeem wezenlijk aan te tasten.	
4	Ook andere voorwaarden uit IB2023 kunnen al dan niet gehandhaafd blijven. Voorbeelden hiervan zijn de woonlandfactor, die nu in het kindgebonden budget is opgenomen, of extra kinderbijslag voor kinderen met intensieve zorg. Deze kunnen per geval verdisconteerd worden in de kindertoeslag. Het nieuwe systeem wordt hierdoor wel uitgebreider, maar niet ingewikkelder.	
5	<p>Er wordt een basisformule voor de inkomstenbelasting geformuleerd, die zo goed mogelijk overeenkomt met IB2023. De elementen uit IB2023, die hierin opgenomen zijn, zijn de schijven, de algemene heffingskorting, de arbeidskorting en de zorgtoeslag. De zorgtoeslag is ook te beschouwen als een algemene heffingskorting, omdat deze in principe voor alle burgers geldt. De schijven, de algemene heffingskorting, de arbeidskorting en de zorgtoeslag worden vervangen door een vierkantsvergelijking: $B = a * I * I + b * I - c - d * u$, waarin B de belasting is en I het inkomen. De factoren a en b worden bepaald door 4 parameters: (1) een ondergrens I_0 van het inkomen waar de heffing begint met (2) een percentage P_0 en (3) een bovengrens I_b, van waaraf (4) een percentage P_b voor het toptarief geldt. Het resultaat hiervan is dat de marginale belasting alleen 2 horizontale takken heeft (onder de ondergrens en boven de bovengrens) en een oplopende lijn tussen de beide grenzen, zoals volgt uit de figuur hiernaast.</p> <p>De factor c is de vervanging van de zorgtoeslag. Deze is in het nieuwe systeem inkomensafhankelijk, maar bij hoge inkomens is dit relatief steeds minder van invloed.</p> <p>Tenslotte wordt voor de arbeidskorting een factor $d * u$ toegevoegd, waarbij d een parameter is en u het aantal uren per week.</p> <p>De arbeidskorting is hiermee niet meer afhankelijk van het inkomen, maar van de arbeidsduur, waardoor deze bij lage lonen, waar starters op de arbeidsmarkt vaak mee beginnen, relatief meer effect heeft. De arbeidskorting geldt voor maximaal 40 uren per week.</p> <p>Bij fiscale partners is het een optie om de parameters in de formule gelijk te houden voor beide partners, zoals nu het geval is in IB2023, met uitzondering van de (aflopende) overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting. Om het verschil in belastingdruk tussen één- en tweeverdieners te verkleinen is het mogelijk om hierin differentiatie aan te brengen, bijvoorbeeld door de onder- en bovengrensparameters bij de minst verdienende partner te verlagen. Als uiterste kunnen alle parameters, met uitzondering van het toptarief, op nul gezet worden. Voor de belastingheffing heeft dit het effect dat beide inkomens dan bij elkaar worden opgeteld.</p> <p>De formule voor de inkomstenbelasting bestaat uit 3 takken: Eerste tak: inkomen I lager dan I_0: Belasting $B = 0 - c - d * u$; Tweede tak: inkomen I tussen I_0 en I_b: $B = a * (I - I_0)^2 + b * (I - I_0) - c - d * u$, waarbij $a = 0,5 * (P_b - P_0) / (I_b - I_0)$ en $b = P_0$; Derde tak: inkomen I hoger dan I_b: $B = 0,5 * (P_b + P_0) * (I_b - I_0) + P_b * (I - I_b) - c - d * u$.</p>	
6	De box 3 belasting wordt opgenomen in het nieuwe systeem door een vermogensforfait bij de overige inkomsten op te tellen en daarover de belasting te berekenen, analoog aan het eigenwoningforfait en onafhankelijk van de verdeling tussen sparen, beleggen en overige inkomsten uit vermogen. Hiermee wordt de belasting op vermogen inkomensafhankelijk. Het forfait wordt berekend boven een heffingsvrij vermogen. Beide parameters zijn indien gewenst jaarlijks aan te passen.	
7	De inning van de ZVW-premie is vooralsnog buiten het nieuwe systeem gehouden, omdat dit in IB2023 op verschillende manieren wordt geïnd. Bij werknemers in loondienst wordt deze door de werkgever betaald en bij pensioenen en de AOW wordt de premie (met een ander percentage) ingehouden op de uitkering. Bij combinatie van beide soorten inkomsten en overschrijding van het maximum bedrag kan verrekening plaatsvinden. Dit onderwerp vereist een aparte aanpak, maar een optie is om de premie ZVW op te nemen in het nieuwe systeem door de parameters van de basisformule aan te passen. Uitgangspunt moet blijven dat er één saldo van inkomsten is waarover met behulp van de basisformule de belasting wordt bepaald.	
8	Alle toeslagen worden onafhankelijk van het inkomen als bruto bedrag berekend en opgeteld bij het inkomen uit arbeid, uitkeringen en vermogensforfait, verminderd met de aftrekposten. Over het resulterende inkomen wordt de belasting berekend met de basisformule. Uit het saldo van belastingen en bruto toeslagen volgt een bedrag, dat wordt ingehouden dan wel uitgekeerd.	
9	De (bruto) kindertoeslag vervangt de kinderbijslag (KB), het kindgebonden budget (KGB) en de inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) uit het huidige stelsel. Er zijn 2 leeftijdscategorieën: van 0 tot en met 11 jaar en van 12 tot en met 17 jaar. Daarnaast zijn er extra toeslagen voor alleenstaande ouders en voor de aanwezigheid van één of meer kinderen onder 12 jaar. Bij deze opzet is het uitgangspunt dat er geen kinderopvangtoeslag (KOT) meer is, die afhankelijk is van het aantal uren van de ouders, maar dat de kinderopvang (grotendeels) door de overheid rechtstreeks wordt gefinancierd.	

10	De (bruto) huurtoeslag is in het nieuwe systeem alleen afhankelijk van de huur. Bij IB2023 komt de huurtoeslag globaal neer op een tegemoetkoming van een deel van de huur boven €225, tot een maximumhuur van €808,06. In het nieuwe systeem is dit zo goed mogelijk benaderd, echter wel met een aflopend traject rond een huur van €800, zodat de toeslag niet in één keer vervalt wanneer de maximum huurgrens wordt overschreden. In het nieuwe systeem zijn 4 parameters opgenomen, die op basis van politieke besluitvorming kunnen worden aangepast. Er is geen onderscheid gemaakt tussen personen jonger en ouder dan 23 jaar.
11	De uitvoering van het inhouden van belasting op loon of uitkering, het uitbetalen van toeslagen en de verrekening van te veel betaalde belasting kan als volgt. Bij werknemers in loondienst houdt de werkgever het toptarief in op het loon en de uitkeringsinstanties doen hetzelfde. Het inhouden van het toptarief is vrijwel altijd te veel. De werkgever of uitkeringsinstantie stuurt de loon- of uitkeringsgegevens en het aantal arbeidsuren naar een op te richten bureau van de overheid (Bureau Belastingen en Toeslagen; BBT) en draagt de ingehouden belasting af aan het BBT. Het BBT verzamelt alle loon-, uitkerings- en overige gegevens van de burger, zoals huur, aantal en leeftijd van de kinderen, vermogen, eigenwoningforfait en aftrekposten. Op basis van deze gegevens berekent het BBT het saldo van toeslagen en teveel ingehouden belasting en keert dit maandelijks aan de burger uit. Alle inputgegevens kunnen maandelijks aangepast worden, met uitzondering van EWF en het vermogen, waarvan de peildatum 1 januari blijft. Wanneer gegevens niet wijzigen hoeven deze niet maandelijks gemeld te worden. Het aantal arbeidsuren in een vast dienstverband betreft het aantal contracturen, waarbij het niet nodig is dat overwerk of vakantie worden doorgegeven. Het aantal arbeidsuren in een vast contract is een constante. Op deze manier wordt in vrijwel alle gevallen voorkomen dat er te weinig belasting wordt ingehouden of te hoge toeslagen uitbetaald, die vervolgens door de burger moeten worden terugbetaald. Hooguit gaat het om een correctie uit de vorige maand. De financiële zekerheid wordt hierdoor veel groter voor de burger.
12	In het huidige stelsel zijn veel regelingen opgenomen, die bedoeld zijn om de overgang van oude naar nieuwe regels te versoepelen. Voorbeelden hiervan zijn het verschil in de overgang van belastingschijf 1 naar 2 voor burgers die voor of na 1 januari 1946 geboren zijn, de afbouw van de algemene heffingskorting voor de minst verdienende partner en de afbouw van de Wet Hillen over een periode van 30 jaar. Dergelijke afbouwregelingen zorgen jarenlang voor complicerende uitzonderingsregels, terwijl dat vanuit het oogpunt van gewenning niet nodig is. De persoonlijke omstandigheden met grote financiële gevolgen van burgers komen immers veel vaker voor dan eens in de 30 jaar. Denk hierbij aan het beginnen en afronden van een studie, loopbaan beginnen, partner vinden, huis kopen of huren, kinderen krijgen, scheiden, verhuizen, auto kopen, pensionering, etc. Wanneer overheidsmaatregelen grote financiële consequenties hebben kan een overgangstermijn nodig zijn, maar niet langer dan 6 jaar , zodat de uitzonderingsregel na 6 jaar vanzelf opgeheven wordt. Een maximale overgangstermijn zou in nieuwe belastingwetgeving vastgelegd moeten worden.
13	Niet opgenomen in het nieuwe systeem is een regeling voor bijstand of basisloon . Het nieuwe systeem is hiervoor echter simpel uit te breiden door de netto inkomsten te berekenen. Wanneer de netto inkomsten onder het door de politiek te bepalen minimum vallen kan dit door een netto uitkering worden aangevuld, die afhankelijk is van de gezinssamenstelling.
14	Het nieuwe systeem heeft circa 20 parameters , die de hoogte van de toeslagen en belastingen bepalen. Deze vervangen circa 80 parameters uit het huidige stelsel, die bij bijsturing soms onbedoelde neveneffecten hebben. De 20 parameters zijn voldoende om de inkomenspolitiek volgens de wensen van elke politieke stroming in te richten en voldoende om af te stemmen op de 3 hoofdaspecten die ook in het huidige stelsel aanwezig zijn: gezinssamenstelling, woonlasten en deelname aan het arbeidsproces. Om een goede aansluiting met IB2023 te verkrijgen, zowel ten aanzien van de gevolgen voor de burger als de staat, moeten de parameters nader worden bepaald door het CPB . Het CPB dient hiervoor honderden situaties door te rekenen met variatie van alle parameters totdat een goede match is gevonden met de huidige situatie. De uitwerking van combinatievarianten van de parameters kan input leveren voor de politieke afwegingen en besluitvorming.